

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 50 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о год. 6-ій пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні доносення по 15 кр. від стрічки.

Видалювання з Німеччини.

II.

В попередній статті ми згадали про вражінє, яке викликала звісна відповідь г-р. Туна в справі видалювання з Німеччини в угорській соймі і в австрійській, німецькій прасі. Тепер хочемо навести кілька голосів праси в Німеччині, як они прийняли виступленє австрійського президента міністрів.

З органів, котрі стоять близько німецького правительства, замістила між иньшими берлінська «Post» такі виводи до згаданого факту: «Ми завсїгди признавали охотно, що завданє австрійського правительства є справді тернисте. Заспокоїти тисячні, противні собі взаїмно домагання многоязичних народів старого цїсарства, та при тїм охоронити найпотребнїйші інтереси великого загалу держави, є задачею, супротив якої геркулесові подвиги суть дитинячою забавкою. Особливо-ж була завсїгди найтяжшою колодою ся ненависть, з якою Чехи відносять ся до всего, що носить німецьке імя в державі, як і поза нею. Прецінь до тої одноцїльної чеської маси причіпляють ся всі вороги Німечкості в Ціс- і Транслитавії. Особливо-ж звїсні, воевничі, клерикальні елементи добачали завсїгди в чеськїм народі пригожий знаряд до нових «gesta dei» против північних суєвірїїв. В туманнїм засліпленю ті круги за підпорою одної часті високої аристокрації, до якої прилучає ся ще кілька безкультурних, славянських народиків, маячать про такий час, коли з гордої, німецької держави, як політичної спільности не зістане ся і слїду!

Відтак вказує «Post» на вагу тридержавного союзу і на упадок г-р. Таффого і г-р. Баденього, до якого мусїла їх довести політика, схлїбяюча славянському елементу супротив чутливості проводирів ав-

стрійських Німців і інтересів заграничної політики. Г-р. Тун має також тяжку позицію, але всеж таки він не потребував посувати ся аж до погроз. Сей висказ єго стоїть в разячїй противности з цїлями австрійської, заграничної політики, а що про те знають в Берліні дуже добре, тож і слова г-р. Туна тратять через те багато на своїй вазі.

До «Hamburg. Correspondent» пишуть з Берліна: «Було би пересадною, коли би хто хотїв припустити, що ся незручна, на придобренє славянських інтерпелянтів обчислена імпровізація г-р. Туна, могла би зрушити німецько-австрійський союз. Без сумнїву сам г-р. Тун не має того погляду, що він є підпорою сего союзу, але тим сильнїйшим деінде істнує перевонанє, що цїсар Франц Йосиф і єго міністер заграничних справ г-р. Голуховський суть вірними прихильниками тридержавного союзу. Коли під теперїшню пору майже 250.000 Австрійців і Мадярів живє в німецькій державі, а 80.000 німецьких підданих в Австро-Угорщині, — то ясно, що в політиці репресалїй Австрія вийшла би гірше. Угорщина тяжко щоби прилучила ся до того експерименту. Чого впрочім Австрія може надїятися від Славян і їх приятелїв, дає пізнати стаття «Сьвет-а», що єго директором є недавню так прославлений Комаров. Сей російський пенсіонований полковник і сербський генерал фантазував про союз балканський під покровом Росії і Франції, до котрого належали би крім Болгарії, Сербії і Чорногори також полудневі Славяни, Чехи і Морава.

Як видно з тих примірїв, а таких можна би навести десятки, німецька праса в своїх коментарях розвела ся про все иньше, тільки не про саму річ: чи німецькі власти мають яку справедливу підставу видалювати австрійських підданих, чи ні? чи слүшно г-р. Тун заступив ся за ними, чи ні? А такі питання лежать прецінь близше, як якісь фантазії поодиноких людей про

балканський союз! Та німецька праса з умислу занехала річевого трактованя того факту, щоби киданими підозріннями і вдумками якогось грозячого небезпеченства для Австрії зі сторони Славян підперти деструктивну роботу нинїшньої німецької опозиції в Австрії, вкинути зерно непорозуміння між президентом міністрів г-р. Туном, а міністром заграничних справ і короною, та в такий спосіб допомогти своїм австрійським племянникам захитати становиском теперїшнього правительства.

Тільки один німецький дїєвник відніс ся безпристрастно до тої цїлої справи і розібрав єї річево. Єсть се «Köln. Volkszeitung», котра розслїдивши цїлу бесїду президента міністрів г-р. Туна, додає відтак ось-який осуд зі своєї сторони:

«Г-р. Тун, висказав досить ясно, що Німеччина є в своїм праві, і він не думає зовсїм, щоби она переступила єго, але, сказав він, коли-б против всякого очікуваня мало таке стати ся, то ми потрапили би боронити ся. Що є в тих словах такого противного? Але в нашій прасі підносять великий крик з причини тої «погрози». Однак подумаймо собі противний випадок: Австрія або Данїя зачала би видаляти Німців. Чи державний секретар Більов, або котрий небудь із заступників правительства на інтерпеляцію в радї державній не відповів би так само? Говорить ся про вмїшанє г-р. Туна у внутрішні справи німецької держави. Се є чистою вїдумкою.

Розходить ся о видалювання австрійських горожан, а про те чей ще можна говорити в Австрії. Найменше мають причину деклямувати про вмїшуванє в німецькі відносини ті органи, що мїшають ся до австрійських дїл більше, чим потрібно, симпатизують із зрадливими супротив краю, авантурничими братами в сусїдній державі і витають їх, коли они свою дику агітацію хотять перенести через ні-

Пригоди в ніч під новий рік.

Новеля Генрика Чокого, перевід С. Єзерского.

(Дальше.)

Вродлива кармелїтка спустила у землю очі і стала трошеньки неспокійна.

— Чиж знаєте, гарна графянко, що коморник не винен зовсїм в фрайденвальдській історії, як би і я.

— Як ви, княже? — промовила графянка і наморщила чоло. А щож сказали ви мені доперва перед годиною?

— Ваша правда, люба графянко, я був тоді за свавільний. Ви самі се признали. Тепер кленусь вам, коморник мусїв на приказ королївської матери їхати до Фрайденвальду, мусїв там против своєї волі бути невідступно лицарем ненавистної йому Рейценталівни...

— Ненавистної йому! — усміхнулась глумливо та гірко графянка.

— Так, він ю ненавидить, погорджає баронівною. Завірте мені, він нарушив майже всі границі чести проти баронівної, стягнув собі своїм захованєм много гнїву. Я знаю об сїм. Се

всьо здїлав він для вас. Він тільки вас любить, обожає вас, а ви — ви його відтручаєте.

— Звідки-ж бере ся, принце, що ви так горячо за Пільзовом уймаєтесь? Иньшим разом сего не бувало.

— Звідси, моя графянко, що я його передше не знав, а ще менше його смутний стан, до якого ви його довели. Тож клену ся вам єще раз, він нічогс не вищє. Ви не маєте йому що прощати, лише він вам.

— Цїтьте! — шепнула кармелїтка з розвеселеним поглядом. Звертають на нас увагу; ходїмо звідсїль! Вона наложила маску, встала і подала мнїмому принцови руку. Вони перейшли самі і зайшли до побічного порожнього кабінету. Тут виводила кармелїтка гіркі жалї завистної любови. Вона отерла сльозу. Втім увійшов боязко нїжний брамін. Настала глибока тишина. Пилип не знав тут ніч лучшого здїлати, як що він привів коморника до кармелїтки і не кажу-чи ні слова, получив їх руки і полишив їх судибі, а сам вернув назад до салї.

IV.

Тут торкнув його якийсь мамелюк і сказав покwapно: Добре, доміно, що вас стрічаю.

Чи ся дівчина цвїтарка є тут в кабінеті? Мамелюк увійшов, але вернув ся в сей час назад. Прощу вас, доміно, на одно слово! — почім повів Пилипа у дальшу часть салї до вікна.

— Що прикажете? — спитав Пилип.

— Заклинаю вас — вимовив мамелюк стлумленим але страшним голосом, — де є ся дівчина-цвїтарка?

— А щож вона мене обходить?

— За се мене тим більше! — одвітив мамелюк, котрого стлумлений голос та несвокійні рухи зраджали, що в цїлїм його внутрі страшно варило ся. Мене тим більше! Се моя жінка. Ви хочете зробити мене нещасливим. Заклинаю вас, княже, не доводїть мене до божевїльства. Відв'яжіть ся від моєї жінки.

— З цїлого серця! — одвітив Пилип сухо. Яке мені дїло до вашої жінки.

— Ах, княже, княже! — покликав мамелюк. Я рішив ся на найгірше, навіть коли-б прийшло ся положити голову. Не удавайте ні хвилї довше. Я всьо викрив. Ось тут — дивїть — ось тут сей білет, котрий вам ся облудна жінка у руку втиснула, а ви не читавши його, в сїм натовпі загубили.

Пилип глянув на сю картинку. Оловцем

мецьку границю... Щоби ті видалюваня викликали в Австрії радісний настрій, прецінь не можна чей жадати. Чи у нас прийняли би радо вість про видалюваня Німців з Австрії? Та вже на саму згадку, що там говорять про можливість того, находить на наших лют. Отже коли хочемо говорити про закалему, чене добрих відносин та про занепокоєне союзу з Австрією, то можемо вже далеко скоршені найти вину по нашій стороні. Вправді говорить ся, що видалюваня настали в інтересі самоудержання і для охорони против поступаючого славянського входу. Але щоби яке таке число славянських, хліборобних робітників могло причинити ся в який спосіб до погіршення тих відносин, про те не думає жаден розумний чоловік. Навіть один дивний, що нападає на Гр. Туна зовсім в стилі Шенереріанців та їх товаришів, називає ті видалюваня «невдачними, непотрібними і шкідливими». Але розуміє ся, в Австрії повинні одушевити ся ними і вдячно цілувати руку прускій поліції! В Чехах є певно також багато німецьких горожан, хотяй они там не бувають зараз бідними, сільськими робітниками. Щож би було, коли-б Чехи підняли крик против сеї «германізації» Чехії і зажадали видалень Німців? Прецінь час би вже трохи привикати до того, щоби мірити однакою мірою, а не так дуже обуряти ся на слова, коли самі маємо досить фактів накарбованих, які можуть обурювати других.

Допись з Брідщини.

(Ще вибори до Ради повітової).

В ч. 260. помістив «Руслан» допись про вибори до Ради повітової в Бродах, а однак допись тая не повна, бо не всім дано, що ся їм належить. Найперше за мною вини зложено на о. М. яко предідателя Селянської Ради, бо він виконував те, що ухвалили славні мужі довіря, а між иньшими ухвалили держати в тайні лісту. Зате ті славні мужі довіря, покривджені в дописи, їх заслуги не освітлені, так як заслугують. Дятого вважаю обовязком своїм представити тих славних мужів довіря, бо то рускі «кольфи», котрі щирх людей понівірають, а ми за їх борбіфаксерію мусимо власти їх на лісту, ми за ту лісту боремо ся, а они витягають користи.

От перший наш славний ктитор, що грозив збудувати «Народний Дім» в Бродах. Сей дав три срібні на кошта виборів, але «подъ условіємъ, что буду умѣщенъ» в лісті. Своєю дорогою поклонив ся обшарникам і ликуючи, вийшов з панської лісти. А що скажете, що він прирік не зложити мандату за ціну, що его ви-

беруть до «Wydziału». Славний, маститий муж довіря.

Другий такий проводир зловив в Лопатині «Селянську Раду», дурив, що багато робить, стріляв сліпими набоями на новоеристів, критикував віча, концерти, обіцяв «великий фонд на вибори», відтунув своїм острацизмом всіх щирх патріотів від акції, аж нараз виявило ся, що цілю тої «Селянської найтвердшої Ради» в Лопатині було, промостити дорогу до Ради повітової «Kochanemu przujacielowi Komornikowi». Бо зараз по виборах постановив маститий о. Предідатель «Раду селянську» розв'язати, а що до великого фонду, заявив, що его треба на розв'язане Селянської ради!

Иньші маститі мужі довіря дістали троха дерева, певні услуги, так що до виборів не вийшов виборцем ані один з Лопатиньщини і Залозеччини. Гей! гей! мої Отцове, як то ви горойте ся на людей посивілих в праці, над народом, а де ви були, коли ваші овечки з роззявленими ротами шукали ради-поради? Ми вас дуже просимо, коли ви такі славні патріоти, то сидіть же всегда в дома і ратуйте свої «Пенати», бо ви своїми медоточивими радами вчинили, що люди заслужені і досвідчені як о. Мандичевский, член Виділу Ради повітової, мусіли мандати потратити. Ах! «ми хробачливі в самому нутрі!»

Не піднесено також заслуги ц. к. Комісаря п. Пілятовского. Сей пан висланий на те, щоби стеріг закона, зовсім забув на тоє. Бо в день виборів всі входи до будинку Ради повітової були замкнені, а до того обсажені жандармами. Затилками впроваджено до 30 виборців, а і сам п. комісар ввійшов до будинку туди, куда секретар Німчевский вивозить гній. Мимо упимень о. Мандичевского в сали, що двері обсадили жандарми і виборців не впускають, комісар п. Пілятовский не зарядив нічого, але з тими кількома ізбранными перевів вибір комісії. Але ще тяжше провинив п. Пілятовский, що не умів заховати при тім всім такту. Бо коли о. Мандичевский і другі сьвященники звернули его увагу, що се не легальний вибір комісії, він крикнув: «proszę być cicho» і загрозив видаленням з сали! Справді, аж сум бере погадати, до чого то ще дійде! Та сійте панове, але ж живо не ми зберемо, а ви! За те спонівране сьвященників я сам бачив, як мужики плакали. Але, нігде правди діти, були і такі, що еще красшими епітетами обкинули сьвященство. Дятого такі комісарі повинні бути потягнені до строгої одвічальности.

Вкінці не могу еще одного поминути. Суть в Брідщині личности змежи селян, котрі всюда пхають ся, вважають себе вічними кандидатами до всього, але з їх іменами сполучене і п'ятно погибели для всякої справи, до котрої они вмішають ся. Нехай се буде для них «memento» на будуче і для всіх будучих проводирів.

Виборець.

Культурний розвій Австрії.

З нагоди ювілея 50-літнього панованя нашого цесаря вийшла у Відні статистична таблиця, котра представляє в числах розвій Австрії (без Угорщини) за послідних п'ятдесять літ. Ся таблиця виказує очевидний поступ у всестороннім розвою відносин нашої держави. О скільки она дорівнала, чи перевищила иньші держави у загальнім поступі Європи, не можна осудити з сеї таблиці, бо иньші держави зовсім поминені. Але все таки вражає передовсім невеликий, відповідно до иньших держав, розвій мілітаризму. За того пів віку відпали дві території до Італії, але за те прибули Босна і Герцоговина. Простор держави отже не змінив ся, а все таки армія збільшилася ледви о половину, хотяй наша держава не має природних, легко оборонних границь. До року 1848 вносила мирова стопа сільної армії 220.000 жовнів; они стояли переважно на полудни. Нинішня армія числить на мировій стопі 370.000 жовнів, а найбільше війська стоїть в Галичині.

Населенє збільшило ся, мимо утрати густо заселених італійських провінцій, з 17.300.000 на 25 мільонів. В тім числі є 36% Німців а 63% Славян, решта припадає на иньші народности. Супротив того стоять в разячім відношеню видатки держави на культурні цілі тих народностей. На культурні потреби Німців видає держава 44%, на Славян 50%, на Волохів 6%. Се і поясняє справу анальфабетів між Славянами. Перед п'ятдесятьма роками було шість університетів — усі німецькі; учило в них 7.860 студентів 310 професорів, а держава видавала на них 560.000 зр.

Тепер є дев'ять університетів: п'ять німецьких, два польські, один чеський, один італійський та ще і шість політехнік. У тих висших школах учить 20.300 студентів 1.320 професорів і коштують державу 4.700.000 зр. Кождий студент коштував державу перед п'ятдесять роками 70 зр., а тепер 214 зр. річно. Гімназій було 82, реальних шкіл 4, а тепер є гімназій 190 а реальних шкіл 86, надто прибули фахові школи: рільничі, лісні, торговельні, малярські академії, музичні консерваторії і др. — а є їх разом 1.570 з 51.000 учениками і 4.560 професорами. Загалом було в середних школах перед пів віком 21.250 учеників і викладало 1.698 професорів; нині є 113.600 учеників а 10.080 професорів. Народних шкіл в цілій Долиставщині було 10.020 а учило в них 770.000 хлопців і 680.000 дівчат 18.918 учителів; тепер є шкіл 19.600 з 1.750.000 хлопцями, 1.700.000 дівчатами і 72.000 учителями. Народне шкільництво коштувало колись 2½ мільона, а тепер коштує 45 міль. зр.

Довжина залізничної сіти зросла з 1.070 кілометрів на 17.000 кілометрів; залізничні фрахти з одного мільона тон на звиш сто мільонів тон. Осіб перевозили тоді залізничі і почти річно коло 5 мільонів, тепер перевозить залізниця III. класою 92 мільони, II. класою 84 мільони, I. класою один мільон, за військовими білетами 33 міль-

стояло на ній жіночим почерком написане: «Перемиїть костюм. Всі вас тут знають. Мій муж слідить вас. Мене він не знає. Коли будете чемні, я вам се нагороджу».

— Гм! — ворчав Пилип. — Се, як-ем жив, не до мене. Я зовсім не займаюсь вашою женою.

— До сто бісів, принце, не робіть мене божевільним. Чи знаєте ви, кого маєте тут перед собою. Я, маршалок Голомеч. Що ви до моєї жінки підлабузаетесь, се мені від останної редути на дворі знає.

— Пане маршалку, — одвітив Пилип — не беріть мені за зле, коли вам скажу, вас засліплює зависть. Коли-б ви мене добре знали, ви ніколи не гадали би о мені таких дурниць. Даю вам слово, ваша жінка мати-ме з моєї сторони спокій.

— Чи певно, княже?

— Зовсім на певно.

— Дайте мені на се доказ.

— Який тільки бажаєте.

— Ви здержували її до тепер, як я знаю, від виїзду зі мною до її свояків в Польщу, намовте-ж її тепер до сего.

— З цілого серця, скоро могу вам сим послужити.

— Вельми, королівська Високість, вельми. Ви відвернете сим страшне, неминуче нещасте.

Мамелюк розводив ся ще широко, то плакав, то благав, то грозив, що добрягу Пилипа переняв страх, він міг би в своїм божевільстві з ним перед цілим сьвітом бурду виправити, що було ему не по серцю, тож рад був, коли від него відійшов.

Ледви згубив ся він у сім вирі, щипнула его якась жіноча маска з чорною заслоною, в жалібному одязі довірочно у рамя і шепнула: Куди ви, метелику? Чи вам зовсім не жаль опущеної вдовиці?

Пилип одвітив вельми чемно: Гарні вдовиці находять аж надто многих потішителей. Чи сьмію себе до їх числа зачисляти?

— Дячого ви непослушні і не змінили костюму — промовила вдова ідучи з ним на бік, де могла свободніше поговорити.

— Чи гадаєте, принце, що вас тут всі не пізнали?

— Люди — одвітив Пилип — суть прецінь непевні і що-до моєї особи помиляють ся.

— О ні, принце і скоро мені сей час не зміните костюму, я вас опущу на цілий вечір.

Я не хотіла-б дати мому мужеві причини до виступлення.

Тепер знав Пилип, з ким має діло. — Ви були гарною цвітняркою. Чи ж цвіти так скоро перецвили?

О! що не є змінчиве? Особенно вірність мужчин. Я добре виділа, як ви звідсіля з кармеліткою виховзали ся. Признайте ся тільки до вашої тріпотливости. Ви не можете сего заперти ся.

— Гм! — одвітив Пилип сухо. Не винуйте мене, інакше я і вас обвиню.

— На примір, гарний метелику?

— Нема на примір безперечно вірнішого мужчини, як маршалок.

— Таким він дійсно є. Я маю неслухність, справді велику неслухність, що вам за много потуряла. Я собі доволі докоряю. Він на лихо проноухав наші зносини.

Від останної двірської редути, гарна вдовичко.

— Де ви були за свавільні і необережні, гарний метелику.

— Тож направмо се та розлучім ся. Я високо поважаю маршалка, не хочу, щоби він терпів за про мене.

(Далі буде).

ліони і 300 тисяч IV. класу — разом річно 105 мільйонів осіб. Доходи з залізниць виносили в 1848 році несповна 10 мільйонів, нині дають 265 мільйонів.

Почтових урядів було на початку сеї періоди 1.095 і вони пересилали 22 мільйони листів, около 10 мільйонів екземплярів часописів і 10 мільйонів кореспонденток. Тепер є 6000 станцій поштових, котрі пересилають 540 мільйонів листів, 200 мільйонів екземплярів часописів і 200 мільйонів кореспонденток. Грошових посилок перевозили поштою в сумі 270 мільйонів річно, тепер від трьох літ річно по п'ять мільярдів.

Бюджет безпосередніх доходів зріс зі 150 мільйонів на 720 мільйонів. Тепер є коло 4 мільйонів надвижки про касовий запас, а перед п'ятидесяти літами було 60 мільйонів недобору!

Тих кілька цікавих дат можуть послужити за доказ величавого розвою нашої держави і подати підставу для погляду на вартість конституційної системи, яка виповняє три четвертини часу пановання нашого монарха.

НОВИНКИ.

— **Комітет для введення вжиття «Красового Союзу кредитового» у Львові** пригадує сим, що перші загальні збори «Союзу» відбудуться в четвер для 8-го н. ст. грудня в канцелярії Товариства забезпечення «Дністер» (Ринок ч. 10. II. поверх) о годині 10. перед полуднем. З огляду на велику вагу, яку належить прив'язувати до сего діла, просить комітет всіх членів до якнайчисленнішої участі в сих зборах, як також всіх інших людей, що наміряють ще вступити в члени «Союзу», щоби в день зборів явилися в «Дністрі» і зложили свої членські уділи.

Зарозом подає комітет до прилюдної відомості, що по день 5-го грудня приступило до «Союзу» 96 членів, котрі декларували 138 уділів на суму 3.450 зр., на що вилатили готівкою 3.279 зр. 52 кр.

— **Нарада українсько-руської спілки видавничої** над статуту відбудеся в четвер 8-го с. м. о 3-ій год. пополудни в комнаті «Рускої Бесіди» у Львові. В нараді тій повинен взяти участь кожний, що доси зголосив свій уділ або думає зголосити.

— **Селянське віче** відбудеся дня 8. с. м. о 11-ій годині рано в Перемишлі в комнатах «Рускої Бесіди» з такою програмою: 1) політичне положення селян в повіті; 2) вибори до Ради повітової; 3) справи економічні: а) економічне положення, б) примусові спілки господарські, в) неподільність ґрунтів; 4) внесення учасників.

— **«Союз народів»**. Кілько то нещастя річично навідує жителів кожного краю Австрії. Огні, повені, гради, посуха, миши і т. д., се страшні допущення, яких досвідчає населення без устанно, терпить звідти безустанно нужду, а всяка добродійна діяльність чи то властей, чи поодиноких людей являє тут майже ніякою, бо великі розміри нещастя перевищують їх слабі сили. Тут треба співділяння цілого загалу. Для того віденські парламентарні посли задумують утворити товариство зі всіх народів Австрії, котре мало би на цілі нести поміч тим, що потерпіли при елементарних нещастях. Членами товариства можуть бути всі: убогі і багаті, всякі корпорації і правні особи, громади, товариства і т. д. З вкладок мають повстати фонди: один запомоговий, що його роздасться щороку в цілости, а другий резервовий, котрого відсотки йшли би на запомоговий фонд. Обчислено, що як би всі власники домів в Австрії дали річно лише по 10 кр. до каси товариства, то щороку можна би роздати запомог 318.130 зр., а як би кожда з 58.000 громад в Австрії дала по 5 кр., то за двацять літ виріс би капітал до 5.800.000 зр., котрого проценти річно давали би до запомогового фонду понад 170.000 зр. В той спосіб могло би товариство роздавати запомог річно пів мільйона. Як видно, товариство має дуже красні пляни і пожелати-б лише йому як найуспішнішого розвою.

— **Асекурація для народу**. Оригінальний але дуже дотепний спосіб забезпечування широких мас населення придумало угорське товариство забезпечення в Будапешті. Є то забезпечення посредством домових кас ощадності. Дирекція товариства поручила в помешканню кожного забезпеченого члена умістити залізну пушку із штучним замочком, від котрого ключі знаходяться у інкассента товариства. Пушка є власністю товариства забезпечення. Кожний забезпечений є обов'язаний щодня кинути до пушки 5 до 6 кр., наколи хоче зискати поліцу на 500 зр. Як хто хоче, то може ту дрібну квоту відповідно до забезпеченої суми побільшити. Що місяць, в означені дні, зголошуєся інкассент товариства, отирає пушку в присутності забезпеченого і забирає знайдену там квоту, очевидно в тій висо-

ті, яку виносить місячна премія. Звичайно остає ще якась дрібна решта, котру інкассент назад замикає. В разі, як би через довгий, означений статутами час інкассент не находив в пушці заощадженого гроша на премію, то забирає пушку з собою і забезпечений тратить право до асекураційної винагороди. Того рода забезпечення має ту добру сторону, що улегчаючи убогому населенню плачання премій, заохочує его до ощадності. Пушка в хаті нагадує ему безустанно его обов'язок. — Довідемося, що і в Галичині задумує краківське Товариство забезпечення завести для бідніших людей такий спосіб забезпечування і то з тижневими вкладками.

— **Загадочний випадок**. При карній розправі в Тернополі переслуховав на днях судья Айхель селянку Пилипову яко сьвідка. Коли по зложенню візнань судья ту селянку записав, она в тій хвили дістала в сали помішання змислів. Відставлено єї сейчас до шпиталю.

— **Еміграція**. Російський посол в Гамбурзі оголосив дані що-до еміграції до Америки через німецькі порти. З того показуєся, що еміграція до Америки зменшуєся. В році 1896 число емігрантів з Росії через Гамбург було 18.270 осіб, а через Бремень 13.815 осіб. В році 1897 з Гамбурга виїхало до Америки 8.841 а з Бременя 9.266. Емігранти по найбільшій частині їхали до Сполучених Держав північної Америки, а решта до Канади, Бразилії, Аргентини і Африки. З північної Америки наведено 1430 емігрантів, з того 1086 жидів. В останніх часах можна зауважати сильний рух еміграційний до полудневої Африки.

— **Смерть під поїздом**. На залізничім шляху біля Кленарівської рогацьки під Львовом найдено оноді тіло якогось чоловіка. Представляло оно страшний вид. Колеса переїхали через голову і ліву нову і тягнули жертву з шість кроків. Мозок був розбризканий по цілім шляху. Поліційна комісія найшла в кишени погібшого лист, з котрого довідалася, що самоубийця називаєся Леон Воль і був сином торговельного агента, замешканого при ул. Замарстинівській. Далше показалося з листу, що був він єврейським учеником в промисловій школі і перед кількома місяцями не зложив іспиту, що й було причиною самоубийства. До родичів написав в листі: «Працюю отже Вас на віки, коби Бог вкінці змилосердився над Вами і зіслав Вам щасливіші часи, щоби Ви мали потіху з решти дітей — Ваш Леон».

— **3 християнські жидівкою**. Дуже часто можна чути, що хтось перейшов з жидівської віри на християнську, але щоби сталося на відворот, се дієся дуже рідко. В нинішніх часах, коли антисемітизм взмагаєся, як ніколи перед тим, пані Кан, жінка французького поета і співробітниця жіночої газети «Fronde», узнала за найвідповідніше перейти на віру жидівську. Чоловік єї також жид. Що то на світі не дієся.

— **Американський винахідник**. Недавно доносили ми, що американський учений Микола Тесла (родом Хорват) винайшов спосіб чищення брудного біля при помочи електричності. Той самий учений оголосив на днях в одній американській часописі свій новий помисл перенесення електричності довільного напруження на довільне віддалення без дротових проводів. Тесла заповів, що наміряє достарчити в той спосіб потрібної електричності на виставі в Парижі в р. 1900. Електричність будуть витворювати машини уставлені при водоспаді Ніагари. Далше сподіваєся Тесла розв'язати загадку кермовання баллонами в воздуху. Не менше примінене мав би винахід Тесли в війні. Винахідник придумав вже навіть торпедову лодку, котру буде можна попід воду без жадної залоги пустити на флоту неприятеля і кермовати нею з далека. Також обдумав Тесла спосіб, як з означеного місця на сотки миль без гармат і інших приладів, без обслуги людей, можна буде засипати градом куль зближаючуся неприятельську флоту або армію. Апарат Тесли полягає на них самих основах, що й телеграф без дроту. Опираєсь він головнн на тім, що електрична струя в ній кружить і викликає в віддаленім анальмічним апараті рівнож електричну струю. Тесла може в своїм апараті витворити довільну кількість електричності — як каже — мільярди вольт і перенести єї на довільне віддалення, і то власне є найважніше в его винаході. Дотеперішній телеграфічний апарат без дроту був в тім недогідний, що, як з него зателеграфовано, то електрична струя приходила до всіх відбачив усталих в означенім віддаленні, а не до одного з них, як се було треба. Тесла противно заявляє, що кожний з его висилаючих апаратів до свого відбачача захоуєся так, як дві цілком однаково настроєні струни. Звісно, що коли одна струна в наслідок дряжання видаєть тон, то й друга тим самим тоном відповідає, хотия би була між тисячами инакше настроєних струн. Електричний трамвай в наслідок сих реформ на поли електричності буде також инакше виглядати. Дроти у воздуху, як також проводи електричності на долі і акумулятори в середині воза відпадуть яко непотрібні, лише з головної

станції треба буде вправляти автоматично всі вози в рух, здержувати їх, кермувати і т. д. а задачею обслуги на возі буде контролювати біг воза і уважати на безпечність та вигоду публіки.

— **Ремесло з поезії**, вибрав собі в Лондоні стихотворець Olions. Є він дуже спосібний і дуже гладко укладає вірші, але всі его поеми звернені виключно против алькоголізму. Скоро Olions видрукує таку поему, стає з цілим накладом на рогах улиці і розпродує его публіці. Призбравши яку там суму грошей, іде до найближчої реставрації і упиваєся до безтями. Недавно ставав той поет вже десятій раз перед судом за п'янство.

— **Пожар готелю**. Страшні подробиці наспіли про пожар готелю Baldwin в Сан Франціско. Пожар вибухнув дня 23. падолиста о 3 годині рано. Прохожі побачили дим і полуміння, що добувалися зі всіх пивниць готелю, найстаршого і найбогатшого на цілім побережжю Великого океану. В готелі спало тоді 320 гостей, численна служба і багато осіб з сусідного театру. Залим їх побуджено, згоріла сходовая клітка і за хвилю цілий шестиповерховий будинок став в огні. Всі схоронилися на найвищий поверх і почали спасатися через ратункові галерії і вікна. Ледви половина осіб дісталася на улицю, огонь обняв вже галерію, низші сходи виїшні і ширився так, що в многих місцях не можна було навіть приставити ратункових драбин. Страшно було дивитися на людей, що стояли на п'ятім і шестім поверсі і з розпукою кликали о поміч. Всякі можливі заходи огневої сторожі були безуспішні. Сам властитель готелю Baldwin дав докази надзвичайної відваги і посвяченія. Сім разів кидав ся він в полуміння і виносив з неї за кожним разом уратовану жінчину, а коли осьмий раз скочив в огонь, вже не повернувся. Один мільйонер, на ім'я Гвайт, уратував також п'ять осіб, а коли хотів виратувати шесту, поховзнула ся ему нещасливо рука, котрою вчепився був рами вікна, і упавши з висоти 60 стіп на землю, погіб на місці. Один старий вже пан, не могучи виратувати своєї доньки, застрівся з револьвера в присутності соток осіб. Доси не стверджено ще докладно числа жертв.

— **Проба любви**. Дві англійські робітниці залюбилися в однім і тім самім хлопці. Одного разу розпочали суперечку, котра з них тішиться взаємністю. Вкінці постановили устроїти пробу і ухвалили, що кожда візвє до себе хлопця листом на одну і ту саму годину. Очевидно, що до обох не буде міг прийти в тій самій годині і вибере ту, котру любить. Коли так над тим радили, стрінули лютого, що біг кудись, звиняючись, що не може з ними лишитися, бо забув деє парасоль і боїть ся, аби ему не пропав. Дівчата понаписували листи і ждали. Минула призначена година, а хлопець не прийшов до першої дівчини. Видно що єї суперниця була щасливіша. І справді так було. Хлопець пішов о означеній годині до другої дівчини, а причина була ось яка: Перша дівчина написала такий лист: «Любий Віліаме! Прийди нині до мене о 5-ій годині по полудні. Як не прийдеши, умру» — а дівчина друга написала: «Любий Віліаме! Прийди нині до мене о 5-ій годині по полудні. Ти лишив у нас свій парасоль...»

— **Ясновидяча**. В Парижі займають ся тепер з великою цікавістю навіть учені ясновидячою Американкою Pipers, 38-літньою жінчиною. Лондонське психологічне товариство видало о ній осуд того змісту, що «лише сполукою з духами мертвих можна пояснити обсервовані у пані Pipers явища». Між иньшими підписав ту заяву тижкож спеціаліст в демаскованню спіритистів др. Hodson.

Телеграми.

Відень, 6. грудня. Wiener Zig. доносить з Венеції, що Іспанія зажадала від того міставидалення Дон Карлоса зі своєї області. Тимчасово поліція стереже его палати.

Лондон, 6. грудня. Париский кореспондент Daily News запевняє на підставі інформацій з найлішого жерела, що касаційний трибунал правдоподобно просто уневажнить цілий процес Драйфуса, як початий і переведений нелегально. В такім разі Драйфуса увільнили би зараз, без жадної дальшої акції.

Париж, 6. грудня. Чума проявила ся також в Антанаріві на Мадагаскарі. Занепадають до тепер майже виключно тамошні тубільці.

Розклад їзди поїздів залізничних обов'язуючий від 1-го жовтня 1898.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-європейського).

Поїзд			Поїзд		
посп.	особ.		посп.	особ.	
приходить о годині			відходить о годині		
до Львова			зі Львова		
6:45	з Ілкан (Галацу, Ясс), Сучави		6:00	до Підволочиск, Бродів з головн. двірця	
7:40	Янова		6:05	Ілкан (Букарешту, Ясс, Галацу)	
7:50	Тернополя і Бродів на дворець Підзамче,		6:15	Підволочиск, Бродів з дв. Підзамча	
7:55	Сокаля і Рави рускої		8:35	Кракова (Відня, Берліна)	
8:05	Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия		8:45	Янова	
8:15	Тернополя і Бродів на дворець головний,		8:50	Кракова (Відня, Варшави)	
9:05	Кракова (Відня, Варшави, Пешту)		9:15	Сколького, Калуша, Борислава, Хирова	
10:35	Ілкан, Сучави		9:35	Підволочиск, Бродів з дв. головного	
10:45	Ярослава, Любачева		9:53	з дв. Підзамче	
1:01	Янова		9:55	Белзця, Рави рускої, Сокаля	
1:30	Кракова (Відня, Берліна, Вороцлава)		10:55	Ілкан, Сопова, Бергомету, Сучави	
1:40	Сколького, Стрия, Калуша, Хирова		1:55	Підволочиск, Кієва з дв. головного	
1:50	Ілкан (Букарешту, Галацу, Ясс) Сучави		2:08	з дв. Підзамче	
2:15	Підволочиск (Кієва, Одеси) на дв. Підз.		2:40	Ілкан (Ясс, Букарешту)	
2:30	на дв. гол.		2:50	Кракова (Відня, Вороцлава, Берліна),	
5:00	Козови, Бродів на дв. Підз.			Любачова чер. Ярослав, Ясла чер. Ри-	
5:25	на дв. гол.			шів, Хабівки чер. Рашів або Тарнів.	
5:40	Ілкан, Сучави		3:00	Стрия, Сколького тільки від 1/5 до 30/9	
5:55	Сокаля, Белзця і Любачева		4:55	Ярослава, Самбора через Перемишль	
Ніч			Ніч		
3:04	з Підволочиск, Козови, Грималова на Підз.		4:10	до Кракова (Відня, Берліна, М. Ляборч)	
3:30	на дв. головний		5:20	Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава	
6:10	Кракова (Відня, Берліна, Варшави)		6:30	Ілкан, Радівців, Кімполонга Сучави	
8:45	Кракова (Відня, Берліна, Варшави)		6:40	Кракова (Відня, Берліна, Варшави)	
9:10	Кракова, Ясла, (Пешту) на Перемишль		6:55	Тернополя з двірця головного	
9:39	Підволочиск, Бродів на двор. Підзамче		7:00	Лавочного (Мункача, Пешту)	
9:45	Ілкан, (Букарешту, Ясс, Галацу, Сучави)		7:10	Сокаля, Рави рускої	
9:55	Підволочиск, Бродів на дв. головний		7:15	Тернополя з двірця Підзамче	
10:30	Лавочного (Пешту) Хирова, Борислава		7:44	Янова	
12:15	Стрия, Калуша, Борислава.		10:05	Ілкан (Ясс, Галацу) Сучави	
			11:00	Кракова (Відня, Варшави, Берліна)	
			11:27	Підволочиск, Бродів з дв. головного	
				з дв. Підзамче	

ЗАМІТКА: Години ніччя числять ся від 6 години вечером до 5 години 59-хвилин рано.

Час середно-європейський різнить ся від часу львівського о 26 минут, а іменно: 12 год. часу середно-європейського = 12 год. 26 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. зал. держ. (Львів, ул. Третього мая, істерь Імперіаль) уділяє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого роду і розклади їзди.

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

переніс

3

КОНТОРУ ВИМІНИ

Відділ депозитовий

котрих бюра містили ся до тепер в мезанині власного будинку до льонолю фронтового в партері.

Відділ депозитовий

приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до перешовання панери вартістні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституціях заграничних т. зв.

Депозити сховкові (Safe Deposits)

За оплатою 25 до 35 кр. а. в річ-но, депозитар дістає в сталевій касі панцирній сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своє майно або важні документи.

Під тим взглядом поробив Банк гіпотечний як найдогідніший зарядження. Приписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовий.

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впреев. Митроп. і Преев. Еп. Ординариатам всіх трех епархій, обезпечає будинки, уряджене домашне, скот, господарскі апарати, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливых.

„Дністеръ“ вступив в 6-тий рік своєї діяльности з збільшеними фондами гваранційними, котрих стан з днем 31-го грудня 1897 виводить:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	} 176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Виплаче шкоти до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр. Тарифи „Дністра“ дуже умірковані, услія обезпечень користні, а шкоти ліквідують ся безпроблемно. Поліси „Дністра“ приймає Банк краєвий, при помочіх гіпотечних.

На жите можна обезпечитись через „Дністеръ“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квіти в рускім язичі.

Товариство взаїмного кредиту „Дністеръ“, стоваришене з обмеженою порукою, уділяє помочки за оплатою 5 1/2 % і 1%, додатку на кошта адміністраційні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вклади до опрочентованя від членів третих осіб по 4 1/2 %. Уділ членський виводить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і помочку дістати може тільки член обезпечений в „Дністрѣ“. Інформації уділяє Дирекция листовно.

Зголошення о уділене агенцій в окрестностях і де нема близько агентів „Дністра“, приймає ся

Львів, ринок ч. 10. (дім „Просвіти“).

Артист.-літературні Новини

виходять книжками величини 5—7 печатних листів. Зміст: беллетристика і поезія, оригінальна і перекладана. Програма в заголовку: сильніше уваглядиюване артистичного викінчення навіть найбільш тенденційних творів, — артизм у змісті і формі.

Ціна книжки з пересилкою: 1 кор.; оздобно оправної 2 кор.

Видавець: М. Заячківський, Львів, улица Зиблікевича, число 34.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовлення і посередничить в закупні:

Світло церковне

впрост з фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кіл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне иочавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зі складів висилає: КАВУ по 5 кіл. посилах почт. в ціні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а спеціальність по 12-20 франко. ВІНО в 5 кіл. барилках по зр. 3—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. — Інші товари по умірених цінах. 76—?

Учитель

орган руского Тов. педагогічного дво-тижневник педагогічно-научовий, виходить від 1-го червня 1889 у Львові ул. Вірменська ч. 2. Передплата на цілий рік 3 зр., на пів року 1.60 кр., на чверть року 1 зр.

РОБІТНЯ СУКОНЬ ДАМСКИХ

Емілії Соколовської

у Львові, Ринок ч. 29., І. п.

приймає ласкаві замовлення і виконує їх густовно і по приступних цінах.

НАУКУ КРОЮ уділяє в особинх годинах. Замісцеві паночки приймає на помешканє

Хорі на легкі, горло, гортанку і астму!

Хто раз на завсідги бажає позбутися слабости легких, або горла, хотяби найупірнійшої, або астми, навіть дуже задоволеної і на позір невилічимої, сей негайне гербату для хронічно хорих на легки і горло А. Wolffsky-ого. Тисячні подяки дають гваранцію великої уздоровляючої сили тої гербати. Пакет на два дни 75 кр. Брошура (описанє ужитя) задармо. Правда лише у

А. Wolffsky-ого, Berlin, Nr. 37.

ЛЕВ ЛОПАТИНСКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ!

Драма з галицкого еміграційного руху в 4. актах.

Ціна книжки брошурованої в картоні 35 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 50 кр. — На почтову оплату 5 кр.

Замовлення з провінції у автора ул. Зиблікевича ч. 18, Львів.

У Львові набути можна в Ставропигійській книгарні.

Дмитро Затурский

поручає свою

робітню обуви мужескої, жіночої і для дітий

у Львові, улица Коперника ч. 5.

Виріб тривалий і елегантний. Ціни умірені. Замовлення з провінції залагоджує відворотною почтою.

140